

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ**

Τεχνολογία και Καινοτομία

Ενότητα 5^η: ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ & ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ

Δρ. Ιωάννης Μπακούρος

Τμήμα Μηχανικών Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ψηφιακά Μαθήματα του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Περιεχόμενα

1.1	ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ:.....	4
1.1.1	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ.....	4
1.1.2	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ.....	5
1.2	ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ	6

1.1 ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ:

Ο Ισολογισμός παρουσιάζει την περιουσιακή κατάσταση μιας επιχείρησης, και ειδικότερα μιας Α.Ε., σε μία ορισμένη χρονική στιγμή. Η μορφή της παρουσίασης αποτελείται από δύο σκέλη; το αριστερό σκέλος, όπου καταχωρούνται τα "Στοιχεία του Ενεργητικού" και το αριστερό σκέλος, όπου καταχωρούνται τα "Στοιχεία του Παθητικού". Η σύνταξη του Ισολογισμού γίνεται σύμφωνα με τις γενικά παραδεκτές αρχές της λογιστικής, ενώ το άθροισμα του αριστερού σκέλους ισούται πάντοτε με το άθροισμα του δεξιού.

1.1.1 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ

Ως **στοιχεία του ενεργητικού** αναγράφονται αναλυτικότερα τα εξής:

1) **Πάγια μείον Αποσβέσεις = Σύνολο παγίων.** Αυτά είναι τα υλικά περιουσιακά στοιχεία που απαιτούνται για τη δραστηριότητα κι εκμετάλλευση της παραγωγής, δηλ. που δεν έχουν προσωρινό ή περιοδικό χαρακτήρα. Από την αρχική τιμή κόστους (κτήσεως) τους αφαιρούνται τακτικά οι αποσβέσεις, κατά την εκτιμώμενη διάρκεια της οικονομικά ωφέλιμης "ζωής" τους.

2) **Άυλα περιουσιακά στοιχεία.** Αυτά είναι π.χ. η φήμη και πελατεία της επιχείρησης, τα προνόμια ευρεσιτεχνίας (πατέντες), το εμπορικό σήμα της, τα έξοδα έρευνας κι ανάπτυξης. Αναγράφονται με το κόστος κτήσεως τους από το οποίο αφαιρούνται αποσβέσεις.

3) **Λοιπά περιουσιακά στοιχεία.** Αφορά ποσά που επενδύθηκαν για τη συμμετοχή σε άλλες αυτοτελείς επιχειρήσεις και αναγράφονται στην τιμή κτήσεως. Διαφέρουν από τα πάγια ως προς το ότι δεν συμμετέχουν στην καθεαυτή παραγωγή κι εκμετάλλευση της ίδιας της επιχείρησης.

4) **Διαθέσιμα.** Τα ποσά που διαθέτει η επιχείρηση στο ταμείο κι ως καταθέσεις στις τράπεζες τα χρησιμοποιεί για την αγορά Α' υλών, την πληρωμή μισθών και ημερομισθίων, καθώς και των εξόδων παραγωγής, προώθησης και πώλησης των προϊόντων.

5) **Χρεόγραφα / Ομολογίες.** Εδώ εμφανίζεται μία προσωρινή τοποθέτηση μετρητών που "περισσεύουν", δηλ. δεν είναι άμεσης ανάγκης.

6) **Εμπορεύματα / Αποθέματα.** Στο λογαριασμό αυτό εμφανίζεται το σύνολο της αξίας των έτοιμων και ημιέτοιμων προϊόντων καθώς και των Α' υλών. Η αποτίμηση τους γίνεται στη χαμηλότερη τιμή μεταξύ της τιμής κτήσεως και της τρέχουσας τιμής.

7) **Διάφορες απαιτήσεις ταχείας ρευστοποίησης.** Τέτοιες είναι π.χ. τα δάνεια που παρέχονται σε εργαζόμενους της επιχείρησης.

8) **Προπληρωμένα έξοδα.** Τέτοια είναι π.χ. οι προπληρωμές φόρων, ενοικίων, ασφαλειών, οι τόκοι προεξοφλημένων γραμματίων κλπ.

Τα στοιχεία (4) έως (8) συνθέτουν το "**Κυκλοφοριακό Ενεργητικό**" της επιχείρησης. Το μέγεθος αυτό έχει αυξημένη σημασία, επειδή αν αφαιρεθούν από αυτό οι "**Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις**", για τις οποίες θα γίνει αμέσως μετά λόγος, προκύπτει το "**Κεφάλαιο Κινήσεως**", το οποίο αν και είναι αφηρημένη έννοια δίνει μία ένδειξη για τη ρευστότητα της επιχείρησης (βλ. Κεφ. 6). Το άθροισμα όλων των στοιχείων (1 έως 8) δίνει το Σύνολο του Ενεργητικού.

1.1.2 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ

Ως **στοιχεία του παθητικού** αναγράφονται τα ακόλουθα:

9) Το **Μετοχικό / Εταιρικό Κεφάλαιο**. Αντιπροσωπεύει το ποσό που κατέβαλαν οι μέτοχοι της επιχείρησης για την απόκτηση των ανάλογων μετοχών.

10) Το **τακτικό αποθεματικό**. Εμφανίζει τα παρακρατηθέντα κέρδη, τα οποία μεταφέρονται σ' αυτόν το λογαριασμό, βάσει ποσοστών, χρονικών ορίων και ύψους, που προβλέπονται από το νόμο.

11) Το **έκτακτο αποθεματικό**. Ο σχηματισμός του είναι εκούσιος και αποσκοπεί στην αντιμετώπιση μελλοντικών ζημιών ή δυσχερειών ή ειδικών δαπανών ή ακόμη και στη χάραξη μερισματικής πολιτικής. Τη δυνατότητα για κάτι τέτοιο την παρέχει (προαιρετικά) ο νόμος, πλην της υποχρεωτικής καταγραφής του ποσού που προέρχεται από την πώληση μετοχών "υπέρ το άρτιον".

12) Οι **μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις**. Είναι οι οφειλές της επιχείρησης που λήγουν τουλάχιστον ένα χρόνο μετά από σύνταξη του ισολογισμού κι αποτελούνται κυρίως από τα μακροπρόθεσμα τραπεζικά δάνεια, τις μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις σε προμηθευτές και τα ομολογιακά δάνεια.

13) Οι **βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις**. Είναι εκείνες οι οφειλές που λήγουν εντός της χρήσεως του ισολογισμού. Τέτοιες είναι π.χ. τα βραχυπρόθεσμα τραπεζικά δάνεια, τα πληρωτέα γραμμάτια, οι πληρωτέοι φόροι, οι λήγουσες δόσεις, τα πληρωτέα μερίσματα κλπ.

Το άθροισμα των στοιχείων (9) έως (11) συνιστά το "**Ίδιο Κεφάλαιο**" της επιχείρησης.

Σημειώνεται επίσης, ότι η απαρίθμηση των παραπάνω στοιχείων είναι ενδεικτική κι όχι πλήρης, αφού δεν είναι εφικτό να προβλεφθούν όλες οι εξειδικευμένες περιπτώσεις που παρουσιάζουν οι κάθε λογής Α.Ε.

Όπως ειπώθηκε και στην αρχή, ο ισολογισμός παρέχει βασικές πληροφορίες, οι οποίες, εφόσον χρησιμοποιηθούν και αναλυθούν κατάλληλα, μπορούν να βοηθήσουν τη διοίκηση, τους μετόχους, και τους πιστωτές της Α.Ε. καθώς και οποιονδήποτε ενδιαφερόμενο οικονομικό μελετητή στην εξαγωγή ορισμένων συμπερασμάτων, σχετικών με τη γενικότερη πορεία και προοπτική της επιχείρησης. Βέβαια, το γεγονός ότι πρόκειται εδώ για μια αυστηρά στατική απεικόνιση σε μια δεδομένη χρονική στιγμή ενέχει παράλληλα και συγκεκριμένες αδυναμίες. Έτσι, τα περισσότερα στοιχεία δεν έχουν σχέση με την τρέχουσα αξία τους, αφού παρουσιάζονται με την τιμή κόστους ή ιστορικού κόστους τους, ενώ ο διαρκής πληθωρισμός αλλοιώνει διαρκώς την απόλυτη αλλά και τη σχετική σημασία τους. Το ίδιο στοιχείο αβεβαιότητας ισχύει επίσης για τις εκτιμήσεις των αποσβέσεων, των εγγυήσεων παραδοθέντων προϊόντων, της οικονομικά ωφέλιμης ζωής των μηχανημάτων, της αξίας των άυλων προϊόντων κλπ.

Γι αυτό κι έχει κατά καιρούς αντιπροταθεί π.χ. η αποτίμηση των στοιχείων στην τρέχουσα τιμή τους ή με αναπροσαρμογές βάσει του τιμαριθμού ή με τιμές αντικατάστασης. Όλα αυτά εμπεριέχουν όμως έντονο το στοιχείο του υποκειμενισμού και θα οδηγούσαν σε περαιτέρω σύγχυση παρά σε ξεκαθάρισμα της πραγματικής περιουσιακής κατάστασης, ενώ θα σήμαιναν και μίαν "άνευ όρων παράδοση" στον πληθωρισμό οποιασδήποτε μορφής κι έκτασης.

Η σύνταξη του ισολογισμού θα πρέπει να γίνεται σύμφωνα με ορισμένες αρχές, που είναι οι εξής:

- α) Η αρχή της απόλυτης σαφήνειας,
- β) Η αρχή της αλήθειας,
- γ) Η αρχή της συντηρητικότητας,
- δ) Η αρχή της ομοιογένειας, συνέχειας και συγκρισιμότητας,
- ε) Η αρχή της αυτοτέλειας των χρήσεων και του ενιαίου του ισολογισμού.

Ως προς το (α): Οι λογαριασμοί θα πρέπει να είναι ταξινομημένοι σε ευρύτερες αλλά ομοιογενείς κατηγορίες, με βάση τα ενδεικνυόμενα κριτήρια, χωρίς να δημιουργείται καμιά αμφιβολία για την έννοια και το περιεχόμενο του ισολογισμού. Κάθε λογαριασμός πρέπει να περιέχει ομοιογενή κονδύλια και να μην εμφανίζονται συμπηφισμοί στοιχείων των ενεργητικού και του παθητικού στον ισολογισμό.

Ως προς το (β): Θα πρέπει να εμφανίζεται η πραγματική περιουσιακή κατάσταση της επιχείρησης, με όλα τα ενεργητικά και παθητικά στοιχεία. Οι αποτιμήσεις των περιουσιακών στοιχείων πρέπει να διέπονται από την ίδια αρχή και να παρέχονται συμπληρωματικές πληροφορίες.

Ως προς το (γ): Οι αποτιμήσεις των περιουσιακών στοιχείων πρέπει να γίνονται με τη χαμηλότερη τιμή μεταξύ εκείνης της κτήσεως και της τρέχουσας τιμής.

Ως προς το (δ): Δεν επιτρέπονται αλλαγές στον τρόπο αποτίμησης, στη διάρθρωση ή τη συγκρότηση των ισολογισμών, στο περιεχόμενο και την ονομασία των λογαριασμών. Επιβάλλεται η δημοσίευση δύο τουλάχιστον χρήσεων, δηλ. εκείνης που κλείνει και της προηγούμενης, ώστε να διευκολύνεται η σύγκριση και η συναγωγή συμπερασμάτων.

Ως προς το (ε): "Αυτοτέλεια" σημαίνει ότι όλα τα έσοδα, τα έξοδα και οι ζημιές καταχωρούνται στη χρήση που πραγματοποιήθηκαν. "Ενιαίο" σημαίνει, ότι στον ισολογισμό αλλά και στα αποτελέσματα χρήσεως πρέπει να απεικονίζεται όλη η περιουσία και δραστηριότητα της επιχείρησης, συμπεριλαμβανομένων π.χ. και υποκαταστημάτων.

Όλες οι παραπάνω αρχές ορίζονται από το Ν. 2190/1920 περί Α.Ε. και ισχύουν τόσο για τον Ισολογισμό όσο και για τα Αποτελέσματα Χρήσεως.

1.2 ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ

Η τωρινή και μελλοντική βιωσιμότητα μιας επιχείρησης που λειτουργεί με ιδιωτικο-οικονομικά κριτήρια εξαρτάται πρωτίστως από την ικανότητα της να δημιουργεί οικονομικά πλεονάσματα (κέρδη) μέσω της δραστηριότητας της. Αυτό φαίνεται από την παρουσίαση των σχετικών στοιχείων στα Αποτελέσματα Χρήσεως. Ο λογαριασμός αυτός συμπληρώνει κατά κάποιον τρόπο τα στοιχεία που εμφανίζονται στον ισολογισμό. Ενώ δηλ. στον πρώτο τα κέρδη παίρνουν τη μορφή της διαφοράς μεταξύ των περιουσιακών στοιχείων του ενεργητικού και των πάσης φύσεως κεφαλαίων του παθητικού, τα αποτελέσματα χρήσεως αντιπαραθέτουν έσοδα και έξοδα με τρόπο που φανερώνει την πηγή κι εξηγεί την προέλευση των κερδών (ή ζημιών).

Επιπλέον αυτά οριοθετούνται αυστηρά ως προς την χρονική περίοδο, δηλ. την τρέχουσα χρήση, κατά την οποία δημιουργήθηκαν.

Τόσο η ξεχωριστή όσο και η σε συνδυασμό με τα στοιχεία του ισολογισμού ανάλυση των αποτελεσμάτων χρήσεως, ιδιαίτερα μέσω των "**αριθμοδεικτών**" που θα εξεταστούν παρακάτω, συμπληρώνουν κατά κάιριο τρόπο την εικόνα που θα ήθελε να αποκτήσει οποιοσδήποτε ενδιαφερόμενος για την εξελικτική πορεία της επιχείρησης. Η μορφή παρουσίασης και το περιεχόμενο των επιμέρους στοιχείων του λογαριασμού Αποτελέσματα Χρήσεως προσδιορίζονται επίσης από το Ν.2190/1920, σύμφωνα και με νεώτερες τροποποιήσεις (1962), και είναι τα εξής:

ΜΙΚΤΟ ΚΕΡΔΟΣ (Καθαρές πωλήσεις - Κόστος πωληθέντων)

Μείον: Εξοδα διοικήσεως
Εξοδα χρηματοδοτήσεως
Εξοδα διαθέσεως

= ΚΕΡΔΟΣ ΑΠΟ ΣΥΝΗΘΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Συν: Εσοδα από συμμετοχές
Εσοδα από παρεπόμενες ασχολίες
Εσοδα από τόκους
Εκτακτα έσοδα

= ΣΥΝΟΛΟ

Μείον: Εκτακτες επιβαρύνσεις, ζημίες, προβλέψεις (που δεν βαρύνουν το κόστος πωλήσεων)

= ΚΕΡΔΗ ΧΡΗΣΕΩΣ

Μείον: Φόρος εισοδήματος

= ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ

Από την παραπάνω μορφή και διάρθρωση του λογαριασμού Αποτελέσματα Χρήσεως προκύπτουν, μεταξύ των άλλων, και τα εξής:

α) Ο νόμος διακρίνει τα αποτελέσματα σε **οργανικά** ("κέρδη εκ συνήθων εργασιών"), δηλ. εκείνα που προέρχονται από την καθεαυτή δραστηριότητα της εταιρείας, και σε **αποτελέσματα από "παρεπόμενες δραστηριότητες"**.

β) Το αποτέλεσμα προσδιορίζεται βάσει του κόστους των πωληθέντων.

γ) Η δομή αυτού του λογαριασμού ακολουθεί, κατά τα αμερικανικά πρότυπα, την κάθετη κλιμάκωση.

Με βάση τα στοιχεία/μεγέθη των δύο αυτών βασικών για κάθε Α.Ε. δημοσιεύσιμων λογαριασμών μπορεί κανείς να προχωρήσει σε μια μεθοδευμένη ανάλυση και ερμηνεία τους.